

Evaluation of Marital Adjustment of Teachers in terms of Psychological Well-being and Some Variables¹

Semra Sinem Yeşiltepe², Metehan Çelik³

ABSTRACT: In this study, investigating the levels of married teachers' marital adjustment terms of psychological well-being and some of variables is proposed. The study is put into practice with 343 married teachers in elementary and secondary schools in the province of Mersin. The data on individuals' marriage satisfaction was examined through "Marital Adjustment Scale" and the data on levels of psychological well-being was examined by using the "Scales of Psychological Well Being". In addition, teachers' personal information was collected within "a personal information form" developed by the researcher. In the analysis of the data, Mann-Whitney U test, one-way ANOVA and multiple regression analysis were used. According to the findings of the research, in spite of the fact that there is not any meaningful difference between their marital satisfaction in terms of married teachers' age or gender, as to individuals' form of marriage, number of child, child care, and seniority; there is a meaningful difference between their marital adjustments. Furthermore, according to the results of the applied analysis of multiple regression, it is found that psychological well-being points of teachers', especially sub-dimensions of autonomy, self-acceptance and personal development are the significant predictors of the marital adjustment.

Key Words: Marital adjustment, psychological well-being

SUMMARY

Aim and Importance: It is quite important to investigate the marital adjustment of educational staff alongside with conjugal community. Thus, it is certain that family is the initial educational environment of children and has an important effect in the personality development during the first 6 years. Therefore, the healthy development of children depends on the healthy structure of families. Couples who have a healthy marriage will raise healthy children, and furthermore, teachers who have a say in children's development in their working environment and have a good marital adjustment will have positive effects on other children besides their own. In addition to the stress in the working environment, family life and life satisfaction are also quite effective in the teachers' work performances. Individuals dissatisfied with their marriage and family life will reflect their problems to the working environment and this will naturally decrease their performances. Especially in education, this will create negative effects on students and inevitably conflict with educational objectives. Considering the fact that school is the second most important environment for primary school students following the family environment, teachers should also have a healthy family structure for healthy development of students. Although the current studies are adequate for some variables in explaining marital adjustment, further studies are needed on marital adjustment and for complex models to explain how it is affected by a number of factors (Robinson & Blanton, 1993). In addition to the systematic and physical improvements in education that tries to keep up with the changing and developing world, it is also important to evaluate the marital adjustment of the educational staff. Therefore, although there have been few studies carried out on marital adjustment so far, it is known that the number of studies focusing on teachers is very limited which increases the importance of this study.

Methods: The participant group consisted of 343 married teachers employed in primary and secondary schools and selected by availability sampling in Akdeniz and Yenisehir provinces of Mersin. In order to determine the demographic variables of study participants, Personal Information Form has been developed by the researcher. The questions in this form are related to sex, age, the profession of the spouse, free-time activities, number of children, child care, seniority, marriage types and average monthly income of the married teachers. Marital Adjustment Scale (MAS) and Psychological Well-being Scale were used for data collection in the study. One-way variance analysis (ANOVA) was used to determine whether marital adjustments of married teachers change by demographic variables. Mann-Whitney U test was used when necessary conditions could not be met for variance analysis. To examine the significant differences determined in the analyses, the intragroup homogeneity was investigated by Levene test and Scheffe test was used for differences in intragroup success when homogeneity of variances were provided and Tamhane test was used. In addition, multiple regression analysis was conducted to find out whether psychological well-being scores of married teachers can predict their marital adjustment. The significance level of 0.05 was used to interpret the significance of findings and SPSS 17.0 packet software was used in analyses.

¹ This study was presented as master's thesis.

² Specialist Psychological Counselor NasreddinHodja Kindergarten. ssinemyesil@gmail.com

³ Asst.Prof.Dr. Faculty of Education, ÇukurovaUniversity celmete@cu.edu.tr

Results: When marital adjustment levels of married teachers were compared in the study, no significant difference was detected between the average marital adjustment scores of teachers by gender. According to the study findings, there was no significant difference between marital adjustment and the ages of teachers. However, there was a significant difference among marital adjustment scores of teachers in terms of their marriage styles. Marital adjustment scores of individuals who made a love match were higher than those who had an arranged marriage or marriage of convenience. There was a significant difference among marital adjustment scores of married teachers by their seniority. Marital adjustment scores of the individuals with 0-5 years of seniority were higher than those with 6-11 years and ≥ 18 years of seniority. In the study, a statistically significant difference was detected among the marital adjustment scores of teachers considering the number of children. Marital adjustments of teachers who had no child were significantly higher than those with single child and two or more children. There was a significant difference among marital adjustment scores of teachers by child care. Marital adjustment scores of teachers who stated to share child care with their spouse were equally higher than those who stated to undertake child care alone or when their spouses are in charge. Psychological well-being of participant teachers could significantly predict the marital satisfaction. In addition, it was concluded in the study that self-acceptance, autonomy and personal development scores are significant predictors of marital adjustment, while relations with others, purpose of life and environmental dominance are not significant predictors.

Discussion and Conclusion: The results of the study indicated that there are significant differences among the marital adjustment of teachers in terms of some demographic variables including marriage style, number of children, child care and seniority. According to these differences, marital adjustment of individuals who made a love match was higher than those who had an arranged marriage and marriage of convenience. In addition, marital adjustment of individuals who had no child was higher than those who had single and 2 or more children. Furthermore, marital adjustment of individuals who stated to share child care responsibility with their spouse was higher than those who undertake child care alone or their spouse take the charge. Lastly, marital adjustment of individuals who had 0-5 year(s) of seniority was higher than those who had 6-11 years and ≥ 17 years of seniority. However, there was no significant difference among the marital adjustment levels of married individuals by gender and age. Lastly, self-acceptance, autonomy and personal development subdimensions of psychological well-being were concluded to be significant predictors for marital adjustment. In addition, positive relations with others, purpose of life and environment dominance subdimensions were not significant predictors for marital adjustment.

Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Olma ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi⁴

Semra SinemYeşiltepe⁵, MetehanÇelik⁶

ÖZ. Bu araştırmada, öğretmenlerin, evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, Mersin ilinde ilk ve orta dereceli okullarda görev yapan 343 evli öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Bireylerin evlilik uyumlarına ilişkin veriler ‘Evlilik Uyum Ölçeği’ ile ‘psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin veriler ‘Psikolojik İyi Oluş Ölçekleri’, kişisel bilgileri ise araştırmacı tarafından oluşturulan ‘Kişisel Bilgi Formu’ ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, Mann-Whitney U testi, tek yönlü varyans analizi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin cinsiyetlerine ve yaşlarına göre evlilik uyumlarında anlamlı bir fark bulunmazken, bireylerin evlilik biçimi, çocuk sayısı, çocuk bakımı ve kıdemlerine göre evlilik uyumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Ayrıca, yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, evli öğretmenlerin psikolojik iyi oluş puanlarından özellikle otonomi, kendini kabul ve bireysel gelişim alt boyutlarının, evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Evlilik uyumu, psikolojik iyi oluş.

GİRİŞ

Tarihsel bir gelişim gösteren aile ve evlilik kurumu toplumu oldukça etkileyen bir yere sahiptir. Tarihsel olarak evli olmanın avantajları sosyal destek, sosyal katılım, ekonomik avantajlar ve bekar kalmanın damgasından uzak kalma ile ilişkilendirilmiştir (Ross, 1991). Bu tarihsel gelişim göz önüne alındığında toplumun değişen ihtiyaçlarıyla birlikte eşlerin de ihtiyaçlarının değiştiği, evlilik kurumundaki rollerin farklılaştığı ve dolayısıyla günümüzde evliliklerde daha çok problem yaşandığı göze çarpmaktadır. Evlilik problemleri geçmiş kırk yıl boyunca aileyle ilgilenen araştırmacıların konusu olmuştur (Nunes, 2008). Mutsuz evliliklerin, beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebildiği, evlilik ilişkisinden sağlanan doyumun, insanların yaşamdan sağladıkları genel doyum düzeyine büyük ölçüde katkıda bulunduğu bilinmektedir (Ödemiş, 2008).

Özellikle ülkemizde aile kurumu çok önemli bir yer tutmaktadır. Buna bağlı olarak ailenin temelini oluşturan evlilik ve evliliği etkileyen farklı değişkenlerle ilgili bugüne kadar birçok araştırma yapılmıştır. Ancak, bu kadar çalışma olmasına rağmen, devam eden yüksek boşanma oranları, evlilik uyumu konusunda yeterli bir düzeye ulaşacak ve bunu devam ettirecek yolların hala çok azının bilindiğini göstermektedir (Güngör, 2007). Evlilik kurumuyla birlikte eğitim sektörü çalışanlarının evlilik uyumlarının incelenmesinin ayrı bir önemi bulunmaktadır. Çünkü çocuğun ilk eğitim ortamı olan ailenin kişilik gelişiminde belirli bir yer alan ilk 6 yılın şekillenmesinde oldukça etkili olduğu bir gerçektir. Dolayısıyla çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişmesi ailenin sağlıklı bir yapıda olmasına bağlıdır. Sağlıklı bir evliliğe sahip olan çiftlerin sağlıklı çocuklar yetiştirecekleri gibi, iş ortamında da çocukların gelişimde söz sahibi olan öğretmenlerin, evlilik uyumlarının yüksek olması kendi çocukları dışındaki çocuklar için de olumlu etkiler yaratacaktır.

Sosyal bir varlık olan insan, ancak başkalarıyla kurduğu ilişkilerle yaşantısını sürdürebilmektedir. İşte bu yüzden yaşam doyumunun bir parçası olarak evlilik ilişkisi de insan hayatının önemli doyum kaynaklarından biridir. Güngör (2007), evlilik uyumunu, evlilik ilişkisinin sürdürülmesini sağlayan önemli unsurlardan biri olarak düşünmüştür. Bunun yanı sıra evlilik uyumu kavramı çok farklı biçimlerde tanımlanmış, ölçülmüş ve bu farklılıklar çeşitli araştırmacılar tarafından eleştirilmiştir. Çünkü evlilik mutluluğu, evlilik doyumunu, evlilikte denge ve evlilik kalitesi gibi birçok ilgili terim yaygın olarak literatürde evlilik uyumu yerine kullanılmaktadır. Bazı araştırmacılar, evlilik doyumunu ve mutluluğu konusunda eşlerin bizzat kendilerinden aldıkları bilgileri kullanmış, bazıları ise evlilik uyumu konusunda, eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak değil de, eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişlerdir (Yılmaz, 2001). Evlilik uyumu kolayca tanımlanabilecek bir

⁴ Bu çalışma, yüksek lisans tezi olarak sunulmuştur.

⁵ Specialist Psychological Counselor NasreddinHodja Kindergarten. ssinemyesil@gmail.com

⁶ Asst.Prof.Dr. Faculty of Education, ÇukurovaUniversity celmete@cu.edu.tr

değişken olmamakla beraber, evlilik uyumunu etkileyen değişkenler alan yazında sıkça çalışılmıştır (Hünler ve Gençöz, 2003). Evlilikle ilgili yapılan incelemelerde daha çok uyum üzerinde etki gösteren unsurların araştırıldığı ve uyumu arttırmaya odaklı yaklaşımların geliştirilmesinin önemsendiği dikkat çekmektedir (Erdoğan, 2006).

Evlilikte yaşanan sorunlara akılcı ve makul çözümler üretilememesi, evlilikteki uyumu düşürdüğü gibi, hem eşlerin hem de çocukların beden ve ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir. Toplumun temel taşı olan ailenin sağlıksız yapısı ise toplumsal ruh sağlığını etkilemektedir (Mc Cubin, 1990). Dolayısıyla evlilikteki uyumu etkileyen değişkenler belirlendiğinde, eşler arasındaki mutluluğun sağlanmasının yanı sıra, toplumun ruh sağlığı da genel olarak olumlu yönde etkilenmiş olacaktır. Böylelikle, bu araştırmanın evlilik uyumunu etkileyen değişkenleri ortaya çıkarması hem toplum sağlığı açısından hem de evlilik danışması açısından önemli bilgiler kazandıracığı düşünülmektedir. Özellikle ülkemizde aile kurumu çok önemli bir yer tutmaktadır. Buna bağlı olarak ailenin temelini oluşturan evlilik ve evliliği etkileyen farklı değişkenlerle ilgili bugüne kadar birçok araştırma yapılmıştır. Ancak, bu kadar çalışma olmasına rağmen, devam eden yüksek boşanma oranları, evlilik uyumu konusunda yeterli bir düzeye ulaşacak ve bunu devam ettirecek yolların hala çok azının bilindiğini göstermektedir (Güngör, 2007). Fıçıoğlu'nun, (1992) belirttiği gibi evliliğin hem hiç evlenmemiş, hem de boşanmış kişiler tarafından hala istenen bir ilişki biçimi olarak algılanması ve olanaklar elverdiğinde gerçekleştirilmesi evliliğe yüklenen önemin başka bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. South ve Lloyd (2005), evliliğin bir çok faktörden etkilendiğini belirterek evliliğin değerlendirilmesinde cinsiyet, eğitim, çocuk sahibi olma durumu, evlilik biçimi, evlilik süresi gibi değişkenlerin dikkate alınmasının önemli olduğunu ifade etmektedir.

Evlilik kurumuyla birlikte eğitim sektörü çalışanlarının evlilik uyumlarının incelenmesinin ayrı bir önemi bulunmaktadır. Çünkü çocuğun ilk eğitim ortamı olan ailenin kişilik gelişiminde belirli bir yer alan ilk 6 yılın şekillenmesinde oldukça etkili olduğu bir gerçektir. Dolayısıyla çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişmesi ailenin sağlıklı bir yapıda olmasına bağlıdır. Sağlıklı bir evliliğe sahip olan çiftlerin sağlıklı çocuklar yetiştirecekleri gibi, iş ortamında da çocukların gelişimde söz sahibi olan öğretmenlerin, evlilik uyumlarının yüksek olması kendi çocukları dışındaki çocuklar için de olumlu etkiler yaratacaktır. Çalışma koşullarındaki stresin yanı sıra bireyin aile yaşantısı ve yaşam doyumu da iş performansını oldukça etkilemektedir. Aile ya da evlilik hayatında yeterince doyum alamayan birey, bu sıkıntısını işine de yansıtmakta ve doğal olarak performansı düşmektedir. Özellikle eğitim sektörü düşünüldüğünde bu durumun öğrenciler üzerinde olumsuz izler bırakacağı ve eğitim-öğretimin amaçlarına ulaşmayacağı kaçınılmaz bir sonuçtur. Özellikle ilköğretim düzeyindeki öğrenciler için aileden sonraki en önemli ortamın okul olduğu düşünülürse, bu öğrencilerin sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri için öğretmenlerinin de aynı şekilde sağlıklı bir aileye sahip olmaları gerektiği unutulmamalıdır.

Mevcut araştırmalar evlilik uyumunu açıklamada bazı değişkenler için yeterli olsa da; evlilik uyumuyla ilgili ve onu birçok faktörün nasıl etkilediğini açıklayacak karmaşık modeller için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır (Robinson ve Blanton, 1993). Değişen ve gelişen dünyayla birlikte buna ayak uydurmaya çalışan eğitim sektörünün yapılan sistem yönlü ve fiziksel iyileştirmelerin yanı sıra çalışanlarının evlilik uyumlarının da incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Dolayısıyla evlilik uyumuyla ilgili bugüne kadar birçok araştırma yapılmış olsa da özellikle öğretmenleri kapsayan yeteri kadar araştırmaya yapılmadığı bilinmektedir. Bu da yapılacak araştırmanın önemini arttırmaktadır. Bu bakış açısıyla, bu çalışma ile öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluş düzeyleri ile cinsiyet, yaş, kıdem yılı, evlenme biçimi, sahip olduğu çocuk sayısı, çocuk bakımı sorumluluğunu üstlenme biçimi gibi bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda şu alt amaçlara yanıt aranmıştır; öğretmenlerin cinsiyetlerine göre evlilik uyum puanları anlamlı bir farklılık göstermekte midir?, öğretmenlerin yaş düzeylerine göre evlilik uyum puanları anlamlı bir farklılık göstermekte midir?, öğretmenlerin kıdem yıllarına göre evlilik uyum puanları anlamlı bir farklılık göstermekte midir?, öğretmenlerin evlenme biçimlerine göre evlilik uyum puanları anlamlı bir farklılık göstermekte midir?, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre evlilik uyum puanları anlamlı bir farklılık göstermekte midir?, öğretmenlerin çocuklarının bakım sorumluluklarını üstlenme biçimlerine göre evlilik uyumları anlamlı bir farklılık göstermekte midir?, evli öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri evlilik uyumlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

Alan yazın incelendiğinde bu çalışmada ele alınan değişkenlerden biri olan cinsiyet faktörüyle ilgili birçok çalışmanın olduğu göze çarpmaktadır. Çiftler arasında var olan evlilik uyumunun eşler açısından farklılığı incelendiğinde, kadın eş genelde daha düşük uyumlu olan taraf olmaktadır (Canel, 2007). Bu araştırmaların aksine, Hamamcı (2005) yaş, cinsiyet, çocuk sayısı gibi etmenlerle birlikte eğitim seviyesinin de evlilik uyumu ve doyumunu etkilemediğini bulmuştur. Evli, nişanlı ya da uzun süreli ilişki yaşayan çiftler arasında yapılan bir araştırma da ilişki doyumunun yaşla ya da cinsiyetle ilişkili olmadığını göstermiştir (Bonds-Raacke, Bearden, Carriere, Anderson ve Nicks, 2001). Araştırmanın diğer değişkeni olan ‘yaş’ söz konusu olduğunda ise demografik araştırmalar yaş ve evlilik uyumu arasında açık bir ilişki olduğunu göstermiştir. Çiftlerin 20 yaşından daha genç olduğu evliliklerin başarısızlıkla sonuçlanmalarının, çiftlerin daha yaşlı olduğu evliliklerden daha yüksek olasılıkla olduğu bulunmuştur (Booth ve White, 1980; Bunpass ve Sweet, 1972; Carter ve Glick, 1970).

Diğer bir değişken olan evlilikte eşlerin nasıl seçildiği de evlilik uyumunun yordayıcılarından biridir. Fakat günümüze kadar görücü usulü ya da anlaşarak evlenmenin, evlilik uyumunu nasıl etkilediğine dair yapılan araştırmaların sayısı oldukça azdır. Yelsma ve Athappilly (1988), aşk evliliği yapmış, görücü usulü evlenmiş ve mantık evliliği yapmış 3 farklı grupta evlilik doyumunu ve iletişim becerilerine ilişkin bir çalışma yapmıştır. Elde edilen sonuçlara bakıldığında en yüksek puanların görücü usulüyle evlenen çiftlerden elde edildiği görülmektedir. Bu bulguların tersine İmamoğlu (1994), görücü usulü evlenen çiftlere oranla anlaşarak evlenen çiftlerin daha fazla evlilik uyumu ifade ettiğini ortaya koymuştur. Farklı bir çalışmada ise Xiaohe ve Whyte’in (1990) Çin’de 586 evli kadınla çalışılmıştır. Benzer şekilde bu çalışmada elde edilen sonuçlara bakıldığında anlaşarak evlenen kadınların görücü usulüyle evlenen kadınlardan daha fazla uyum sağladıkları görülmektedir. (Çimen, 2007). Araştırmadaki bir diğer değişken öğretmenlerin kıdem yılıdır. Öğretmenlerle ilgili birçok araştırma yapılmış olsa da kıdem değişkeninin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığına ilişkin pek az araştırma bulunmaktadır. Dolayısıyla araştırma sonuçlarına bakıldığında, elde edilen bulgular bazı araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterirken bazılarıyla da tutarsızlık göstermektedir. Akbaş (2008), endüstri meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında öğretmenlerin kıdem yıllarına göre evlilik uyumlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını belirtmiştir. Ödemiş’in (2008) ise, ilköğretim öğretmenlerinin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesini ele alan çalışmasında, araştırma sonuçlarıyla tutarlı olarak evlilik uyumu puanları arasında kıdem durumu 1-5 yıl olanlar ile kıdem durumu 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21-30 yıl, 31 ve üstü yıl olanlar arasında kıdem durumu 1-5 yıl olanlar lehine, kıdem durumu 6-10 yıl olanlar ile kıdem durumu 16-20 yıl, 21-30 yıl, 31 ve üstü yıl olanlar arasında kıdem durumu 6-10 yıl olanlar lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Araştırmada ele alınan diğer bir değişken olan ‘çocuk sayısı’na bakıldığında; evlilik etkileşimi için çocuğun önemini savunan araştırmacılar bu etkili soruşturma ile ilgili ailedeki çocuk sayısı, ilk çocuğun doğum zamanı, evlilikle ilk çocuğun doğum aralığı ve sonraki çocuk, çocuk yoğunluğu ve çocukların aile içindeki konsantrasyonu gibi bir dizi değişken sayısı belirlemişlerdir (Figley, 1973). Genel olarak araştırmalar, çocuğun evlilik uyumunu arttırdığı sonucunun (Denga, 1982) yanında, evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği şeklinde de sonuçlar vermiştir (Schumm ve ark., 1986). Çocuklarının varlığının evlilik uyumuyla pozitif ilişkili olduğunu savunan Kurdek (1995) ve çocukların hayat boyunca sosyal desteğin önemli bir kaynağını sağladıklarını savunan Collins ve Coltrane’nin (1991) yanı sıra; Glenn (1990) ve White ve Booth (1991), evlilik uyumunun belli yönlerinin çocuk yetiştirme yıllarında azaldığını savunmaktadır. Bu iki grup arasında fark olmadığını gösteren çalışmaların (Hoffman ve Levant, 1985; Callan, 1984; Veevers, 1979) yanında, çocuksuz evliliklerin, evlilik uyumu açısından daha yüksek olduğu sonucunu gösteren çalışmalar (Callan, 1987; Houseknecht, 1979) bulunmaktadır (Fışlıoğlu, 1992, Akt: Fidanoğlu, 2007).

Çocuk sayısı birçok bakış açısıyla tartışılabilir da araştırmanın bir diğer değişkeni olan ‘çocuk bakımı’ sorumluluğunun evlilik rolleri üzerinde derin etkileri olmuştur. Geleneksel toplumda evi geçindiren kişi baba olduğundan, çocuğu yetiştirme görevi anneye yüklenmiş, baba bu sorumluluğun dışında tutulmuştur. Ancak çocukların sağlığı üzerinde hem sosyal hem bilimsel bir konu olarak baba

rolünü vurgulayan birçok tartışma vardır (Fagon, Newash ve Scholesser, 2000; Marsiglio ve ark., 2000).

Bu çalışmada ele alınan son değişken olan ‘psikolojik iyi oluş’ psikolojik işlevsellik yaklaşımıyla bakıldığında, yaşamı tamamen ve derin bir biçimde doyum alacak şekilde yaşama anlamına gelir (Deci ve Ryan; 2008). Birçok araştırmacı evlilik statüsünün, ilişkinin niteliğinden bağımsız olarak, kişinin psikolojik iyi oluşunda önemli bir belirleyici olduğunu belirtmektedir (Kim ve Mckenry, 2002). Gove ve arkadaşlarına göre evli bireylerin iyi oluş düzeyleri evli olmayan kişilerin (hiç evlenmemiş, boşanmış ve dul) iyi oluş düzeylerine göre anlamlı derecede yüksektir (Gove, Hughes ve Style; 1990).

Yapılan çalışmalara bakıldığında; evliliğin kişilerin yaşamlarına anlam katmalarına, sosyal rollerini genişletmelerine yardımcı olarak ruh sağlığını koruduğunu ortaya koymuştur (Burton, Graham, 1998). Her ne kadar evliliğin bireylerin iyi oluşları üzerinde olumlu etkileri olduğu görülse de, düşük doyumlu bir evlilik bireylerin psikolojisini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Hawkins ve Booth (2005), evlilik ilişkisinin bozuldukça evliliğin iyi oluş üzerindeki olumlu etkisinin de bozulduğunu belirtmektedirler. Glenn ve arkadaşları evliliklerinde mutsuz olan kişilerin, genel mutluluk düzeylerini düşük olarak değerlendirme eğilimi gösterdiklerine dikkat çekmektedirler (Glenn ve Weaver, 1981; Glenn ve Weaver, 1988). Renne (1971), araştırmasında evliliklerinde düşük uyum sergileyen katılımcıların, evliliklerinde daha yüksek uyum sergileyen katılımcılara göre daha zayıf ruhsal sağlık belirtileri gösterdiklerine bulmuştur. Evlilik uyumu ve psikolojik sağlık problemleri arasındaki ilişkiyi incelen bir çalışmada Burman ve Margolin (1992), psikolojik sağlık problemlerinin evlilik ilişkisini etkilediğini gösteren bulgular elde etmişlerdir.

YÖNTEM

Örneklem

Araştırmanın örneklemini Mersin’in Akdeniz ve Yenişehir ilçelerinde ulaşılabilir yöntemle seçilen ilk ve orta dereceli okullarda görev yapan 343 evli öğretmen oluşturmaktadır. Tablo 1’de, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine, yaşlarına, eşlerin mesleklerine, boş zaman etkinliklerine ve ailelerin aylık ortalama gelirlerine göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

	F	%
Cinsiyet	Kadın 216	63
	Erkek 127	37
Yaş Grupları	22-35 158	46.1
	35 ve üstü 85	53.9
Eşin Mesleği	Çalışmıyor 35	10.2
	Öğretmen,Memur,Emekli 220	64
	İşçi 20	5.8
	Esnaf,Tüccar, Serbest Meslek 68	19.8
Kıdem	0-5 Yıl 42	12.2
	6-11 Yıl 107	31.1
	12-17 Yıl 115	34
	17 Yıl ve Üstü 79	23
Evlilik Biçimi	Görücü Usulü 52	15
	Aşk Evliliği 200	58.3
	Anlaşarak Evlilik 91	26.5
Çocuk Sayısı	Tek Çocuk 160	47
	İki Çocuk ve Üstü 126	37
	Çocuk Yok 57	17
Çocuk Bakımı	Tek Başıma 42	14.5
	Eşimle Birlikte 225	77.8
	Eşim Üstleniyor 22	7.6
Aylık Ortalama Gelir	1500 TL . 15	4.4
	1501-1750 TL 28	8.2
	1751-2000 TL 32	9.3
	2001-2500 TL 63	18.4
	2501 ve Üstü 205	59.8
	Toplam 343	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya 216’sı (% 63) kadın ve 127’si (% 37) erkek, toplam 343 evli öğretmen katılmıştır. Bu 343 bireyden 158’i (% 46.1) 22 ile 35 yaşları arasında, 185’i (% 53.9) 35 yaş ve üstü yaşlardadır. Bireylerin yaş ortalamaları 37, standart sapması 7.02’dir. Bireylerin arasında kıdemleri 0-5 yıl arasında olan 42 kişi (%12.2), 6-11 yıl arasında olan 107 kişi (%31.1), 12-16 yıl olan 115 kişi (%34), ve 17 yıl üstü olan 79 kişi (%23) bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin demografik değişkenlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu oluşturulmuştur. Bu formda yer alan sorular, evli öğretmenlerin cinsiyetleri,

yaşları, eşlerinin meslekleri, boş zaman etkinlikleri, çocuk sayısı, çocuk bakımı, kıdemleri, evlilik biçimleri ve ailelerin aylık ortalama gelirleri ile ilgilidir.

Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)

Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen evlilik uyum ölçeği, evliliğin niteliğini ölçen 15 maddelik bir ölçektir. EUÖ'deki puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru artmaktadır. Ölçeğin en düşük uyum puanı 2, en yüksek uyum puanı 158 olarak belirlenmiştir.

Evlilikte Uyum Ölçeği Tutarel- Kışlak (1999) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Evlilik Uyum Ölçeğinin (EUÖ) ölçüt bağlantılı geçerlik saptanmasında Kişilerarası İlişkiler ile Yükleme Ölçeğinden yararlanılmıştır. EUÖ ile Kişilerarası İlişkiler Ölçeğinin toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı $r = .12$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin yoplam puanları arasında $-.54$ gibi negatif bir korelasyon katsayısı elde edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinde, ölçeğin orjinaliile aynı faktör yapısı elde edilmiştir. Evlilik Uyum Ölçeğinin güvenilirliğini belirlemek içinse iç tutarlık katsayısı,iki yarım test güvenilirliği, test –tekrar test güvenilirliği ve tüm denekler için madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Bu değerlendirmelere ilişkin, ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı $.84$ 'tür. Ölçeğin orjinalinin iç tutarlık güvenilirliği ise $.90$ 'dır. Ölçeğin iki yarım test güvenilirliği $r = .84$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin teset- tekrar test güvenilirliği için 1 gün ara ile ölçek tekrar uygulanmış ve iki uygulamadan elde edilen korelasyon katsayısı $.57$ dir ($p < .01$).

Psikolojik İyi Olma Ölçekleri

Ryff tarafından 1989 yılında geliştirilen ve Cenkseven tarafından 2004'te Türkçe'ye uyarlanan ölçekte 84 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 84, en yüksek puan ise 504'tür. Toplam puandaki yükselme psikolojik iyi oluşun arttığını gösterir. Ölçek psikolojik iyi oluşun 6 boyutunu ölçmek için geliştirilmiştir: 1)özerklik-bağımsızlık,kişisel kararlılık, 2) çevresel üstünlük-kişinin hayatını yönetebilmesi, 3) bireysel gelişim- yeni deneyimlere açık olmak, 4) diğerleriyle olumlu ilişkiler – ilişkilerinden doyum alabilme, 5) yaşam amaçları- kişinin yaşamının anlamlı olduğuna inanması, 6) kendini kabul- kendine ve geçmişine karşı olumlu tutumlara sahip olma. Ölçekteki 6 faktörün her biri 14 maddeden oluşmaktadır.

Cenkseven (2004), 475 üniversite öğrencisi üzerinde yürüttüğü çalışmada, 84 madde ile ölçekten elde edilen toplam puanlar arasındaki korelasyonlarına bakmış ve korelasyonların $.25$ ile $.57$ arasında değiştiğini belirlemiştir. Alt ölçekler için korelasyon değerleri diğerleriyle olumlu ilişkiler $.42$ -. 70 , otonomi $.38$ -. 69 , çevresel hakimiyet $.32$ -. 63 , kişisel gelişim $.38$ -. 61 , yaşam amacı $.30$ -. 58 ve kendini kabul $.37$ -. 63 olarak saptanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili yapılan hesaplamalar sonucu iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alfa) diğerleriyle olumlu ilişkiler $.83$, otonomi $.78$, çevresel hakimiyet $.77$, kişisel gelişim $.74$, yaşam amacı $.76$, kendini kabul $.79$. Ölçeğin toplam iç tutarlık katsayısı ise $.93$ olarak belirlenmiştir. Alt ölçeklerin test tekrar test güvenilirliği sonuçları ise, diğerleriyle olumlu ilişkiler $.74$, çevresel hakimiyet $.77$ özerklik $.77$, kişisel gelişim $.74$, yaşam amacı $.75$, kendini kabul $.76$. ayrıca toplam puan test-tekrar test korelasyon katsayısı $.84$ olarak saptanmıştır.

İşlem

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları Mersin ili Akdeniz ve Yenişehir ilçelerinde yaşayan evli öğretmenlere uygulanmıştır. Öncelikle ulaşılabilir yöntemle Mersin ilinden okullar seçilmiş ve uygulama için İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Daha sonra orada görev yapan öğretmenlere ulaşılmıştır. Uygulama yapılacak kişilere Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği birlikte verilmiştir. Araştırma kapsamında gizlilik ilkesine uyulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin kendilerini rahat hissetmeleri için ad ve soyad bilgisi alınmamıştır. Toplamda 352 veri toplanmış ancak, verilerden 9 tanesi birden çok maddenin boş bırakılmış olması nedeniyle örnekleme dahil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Evli öğretmenlerin evlilik uyumlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Varyans analizi için gerekli

koşulların sağlanmadığı durumlarda Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Analizler sonucu bulunan anlamlı farklılıkları incelemek için ise, gruplar arasında varyansların homojenliği Levene testi ile sınanmış ve gruplar arasındaki başarı farklılıkları, varyansların varyansların homojenliği koşulunun sağlandığı durumlarda Scheffe testi, bu koşulun sağlanmadığı durumlarda ise Tamhane testi kullanılmıştır. Ayrıca evli öğretmenlerin psikolojik iyi oluş puanlarının evlilik uyumlarını yordayıp yordamadığını anlamak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Bulguların anlamlı olup olmadığının yorumlamasında, .05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak kullanılmıştır ve analizlerde SPSS 17.0 paket programından yararlanılmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyumları

Levene Test'inde varyansların homojen olmadığı görüldüğü için kadın ve erkeklerin evlilik uyumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için Mann Whitney U analizi ve yapılmış ve sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo. 2 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	216	172.31	37219.00	13649.00	.940
Erkek	127	171.47	21777.00		

Tablo 2'de görüldüğü gibi evli öğretmenlerin cinsiyetlerine göre evlilik uyumlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($U = 13649.00$, $p > .05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında kadın öğretmenlerle erkek öğretmenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Öğretmenlerin Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumları

Öğretmenlerin yaş gruplarına göre evlilik uyumlarına ilişkin betimsel değerler Tablo 3'te, puanların farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA) Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo. 3 Öğretmenlerin Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Yaş Grupları	N	X	Ss	Değişkenler Kaynağı	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
22-35	158	41.00	8.51	Yaş	Gruplar arası	40.160	1	40.16	.632	.427
36 ve üstü	185	41.69	7.48		Gruplar içi	21671.816	341	63.55		
Toplam	343	41.37	7.97		Toplam	21711.977	342			

Tablo 3 incelendiğinde, Evlilik Uyum Ölçeği toplam puanları ele alındığında, 22-35 yaş arasındaki evli öğretmenlerin aritmetik ortalamaları 41.00, standart sapmaları 8.51'dir. 36 ve üstü yaş üstü evli öğretmenlerin ise aritmetik ortalaması 41.69, standart sapması 7.51'dir. Tablo3'te görüldüğü üzere örnekleme oluşturan evli öğretmenlerin Evlilik Uyum Ölçeği Puanların bakıldığında evli öğretmenlerin yaş gruplarına göre grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır [$F_{(1-341)} = .632$, $p > .05$].

Öğretmenlerin Evlilik Biçimlerine Göre Evlilik Uyumları

Öğretmenlerin evlilik biçimlerine göre evlilik uyumlarına ilişkin betimsel değerler Tablo 5'te, puanların farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA) Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Evlilik Biçimine Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Betimsel Değerler

Evlilik Biçimi	N	X	Ss
Görücü Usulü	52	39.61	8.27
Aşk Evliliği	200	42.70	7.66
Anlaşarak Evlilik	91	39.44	7.93
Toplam	343	41.37	7.96

Tablo 4 incelendiğinde, Evlilik Uyum Ölçeği toplam puanları ele alındığında, evli öğretmenlerin görücü usulü ile evlenmiş olanların aritmetik ortalamaları 39.61, standart sapmaları 8.27'dir. Aşk evliliği yapmış olanların aritmetik ortalaması 42.70, standart sapması 7.66'dir. Anlaşarak evlenmiş olanların ise aritmetik ortalaması 39.43, standart sapması 7.93'tür.

Tablo5. Öğretmenlerin Evlilik Biçimlerine Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Evlilik Biçimi	Gruplar arası	855.656	2	427.83	6.974	.001	Aşk Evliliği> Görücü Usulü
	Gruplar içi	20856.320	340	61.34			Aşk Evliliği> Anlaşarak Evlilik
	Toplam	21711.977	342				

Tablo 5'te görüldüğü üzere örnekleme oluşturan öğretmenlerin evlilik biçimine göre Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [$F_{(2-340)} = 6.974, p < .05$]. Sheffe testi ile farkın kaynağına bakıldığında aşk evliliği yapmış olanların evlilik uyum puanları, görücü usulü evlilik ve anlaşarak evlilik yapmış olanlara göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p < .05$).

Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Evlilik Uyumları

Öğretmenlerin kıdemlerine göre evlilik uyumlarına ilişkin betimsel değerler Tablo 7'de , puanların farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA) Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kıdem Yılı	N	X	Ss	Değişkenler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
0-5 Yıl	42	44.55	5.73	Kıdem	Gruplar arası	684.77	3	228.25	3.680	.012	0-5 yıl> 6-11 yıl
6-11 Yıl	107	39.90	9.46								
12-17 Yıl	115	41.81	7.03								
18 Yıl üstü	79	41.03	7.62								
Toplam	343	41.37	7.96	Toplam	21711.98	342					

Tablo 6 incelendiğinde, Evlilik Uyum Ölçeği toplam puanları ele alındığında, öğretmenlerin kıdemleri 0-5 yıl arasında olanların aritmetik ortalamaları 44.54, standart sapmaları 5.73'tür. 6-11 yıl arasında olanların aritmetik ortalaması 39.90, standart sapması 9.46'dır. 12-17 yıl arasında olanların aritmetik ortalaması 41.80, standart sapması 7.03'tür. Kıdemleri 18 yıl ve üstü olanların ise aritmetik ortalaması 41.02, standart sapması 7.62'dir. Yine tablo 6'da görüldüğü üzere örnekleme oluşturan öğretmenlerin Evlilik Uyum Ölçeği puanlarına bakıldığında öğretmenlerin kıdemlerine göre evlilik uyum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir[$F_{(3-339)} = 3.680, p < .05$]. Tamhane testi ile farkın kaynağına bakıldığında kıdemleri 0-5 yıl arasında olanların evlilik uyum puanları, kıdemleri 6-11 yıl ile 18 yıl ve üstü olanlara göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p < .05$).

Öğretmenlerin Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumları

Evli öğretmenlerin çocuk sayısına göre evlilik uyumlarına ilişkin betimsel değerler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Evli Öğretmenlerin Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Betimsel Değerler

Çocuk Sayısı	N	X	Ss
Tek Çocuk	160	40.16	8.96
İki Çocuk ve Üstü	126	41.43	6.72
Çocuk Yok	57	44.63	10.8
Toplam	343	41.37	7.96

Tablo 7 incelendiğinde, Evlilik Uyum Ölçeği toplam puanları ele alındığında, öğretmenlerin tek çocuğu olanların aritmetik ortalamaları 40.16, standart sapmaları 8.96’dır. İki çocuk ve üstü diyenlerin aritmetik ortalaması 41.43, standart sapması 6.72’dir. Çocuğu olmayanların ise aritmetik ortalaması 44.63, standart sapması 10.8’dir. Puanların farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA) Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Öğretmenlerin Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Çocuk Sayısı	Gruplar arası	840.08	2	420.04	6.842	.001	Çocuk Yok > Tek Çocuk Çocuk Yok > İki Çocuk ve Üstü
	Gruplar içi	20871.89	340	61.39			
	Toplam	21711.98	342				

Tablo 8’de görüldüğü üzere örnekleme oluşturan öğretmenlerin Evlilik Uyum Ölçeği puanlarına bakıldığında evli öğretmenlerin çocuk sayısına göre evlilik uyum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [$F_{(2,340)} = 6.842, p < .05$]. Tamhane testi ile farkın kaynağına bakıldığında çocuk yok diyenlerin puanları, tek çocuk ile iki çocuk ve üstü diyenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p < .05$).

Öğretmenlerin Çocuk Bakım Sorumluluklarına Göre Evlilik Uyumları

Öğretmenlerin çocuk bakım sorumluluklarına göre evlilik uyumlarına ilişkin betimsel değerler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Evli Öğretmenlerin Çocuk Bakım Sorumluluklarına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Betimsel Değerler

Çocuk Bakımı	N	X	Ss
Tek Başıma	42	35.79	9.03
Eşimle Birlikte	225	42.53	6.74
Eşim Üstleniyor	22	33.45	10.8
Toplam	289	40.85	7.97

Tablo 9 incelendiğinde, Evlilik Uyum Ölçeği toplam puanları ele alındığında, çocuk bakımını tek başıma yapıyorum diyenlerin aritmetik ortalamaları 25.78, standart sapmaları 9.03’dir. Eşimle birlikte yapıyorum diyenlerin aritmetik ortalaması 42.52, standart sapması 6.74’tür. Eşim üstleniyor diyenlerin ise aritmetik ortalaması 33.45, standart sapması 10.8’dir. Puanların farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA) Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Evli Öğretmenlerin Çocuk Bakım Sorumluluklarına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Çocuk Bakım Sorumluluğu	Gruplar arası	2911.25	2	1455.63	26.048	.000	Eşimle Birlikte > Tek Başıma
	Gruplar içi	15982.64	286	55.88			Eşimle Birlikte> Eşim Üstleniyor
	Toplam	18893.89	288				

Tablo 10’da görüldüğü üzere örnekleme oluşturan öğretmenlerin Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarına bakıldığında öğretmenlerin çocuk bakım sorumluluklarına göre evlilik uyum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [$F_{(2-286)} = 26.048$, $p < .05$]. Tamhane testi ile farkın kaynağına bakıldığında eşimle birlikte diyenlerin puanları, tek başıma ve eşim üstleniyor diyenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p < .05$).

Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş puanlarının Evlilik Uyumlarını Yordaması

Tablo 11. Araştırmada Kullanılan Değişkenlerin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Matrisi

	1Euötöp	2doi	3oto	4bg	5ya	6kk	7Çev. ak.
euötöp							
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler (doi)	-.07						
Otonomi (oto)	.06	.52**					
Bireysel Gelişim (bg)	.10*	.32**	.32**				
Yaşam Amacı (ya)	.02	.40**	.50**	.50**			
Kendini Kabul (kk)	-.11*	.52**	.52**	.36**	.52**		
Çevresel Hakimiyet (çev.hak.)	.00	.48**	.51**	.46**	.56**	.43**	
X	41.37	54.36	54.45	58.64	54.33	52.90	57.53
Ss	7.96	7.14	7.15	6.27	6.89	7.55	6.36

* $p < .05$ ** $p < .0$

Öğretmenlerin evlilik uyumlarını, psikolojik iyi oluşun altı boyutu olan diğerleriyle olumlu ilişkiler, bireysel gelişim, otonomi, yaşam amacı, kendini kabul ve çevresel hakimiyetin ne oranda yordadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapmadan önce ölçüt değişken (evlilik uyumu toplam puanları) ile yordayıcı değişkenler arasındaki korelasyon değerlerine bakılmıştır. Tablo 11’de aritmetik ortalama, standart sapma ve değişkenler arasındaki korelasyon değerleri yer almaktadır. Ölçüt değişkenle psikolojik iyi oluşun boyutlarından olan kendini kabul arasında negatif yönde anlamlı ilişki, bireysel gelişim arasında pozitif yönde anlamlı ilişki belirlenmiştir. Öğretmenlerin evlilik uyumlarını yordayan değişkenleri saptamak amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sırasında psikolojik iyi oluşun boyutları olan diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul ve çevresel hakimiyet eşitliğe alınmıştır. Tablo 12’de evlilik uyumunun yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 12. Evlilik Uyum Puanlarının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Standart Hata B	beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Doi	-.10	.08	-.09	-1.30	.195	-.06	-.07
Oto	.20	.08	.18	2.51	.013	.06	.13
Bg	.20	.08	.16	2.50	.013	.10	.13
Ya	-.01	.08	.01	.17	.864	.01	.00
Kk	-.22	.07	-.21	-2.95	.003	-.11	-.15
Çev. hak.	-.04	.09	.04	-.50	.624	.00	-.02

2

R= 0.237 ΔR= .06
F(6,336)=3.331 p= .003

Doi: diğerleriyle olumlu ilişkiler

Oto: otonomi

Bg: bireysel gelişim

Ya: yaşam amacı

Kk: kendini kabul

Çev. hak: çevresel hakimiyet

Tablo 12'ye bakıldığında psikolojik iyi oluşun boyutları olan diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul ve çevresel hakimiyet puanlarının evlilik uyumunu anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R=0.237$, $R^2=.06$, $p<.001$). Adı geçen değişkenler birlikte evlilik uyumundaki toplam varyansın yaklaşık % 6'sını açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin evlilik uyumu üzerindeki görece önem sırası kendini kabul, bireysel gelişim, otonomi, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet ve yaşam amacıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise, kendini kabul, otonomi ve bireysel gelişim boyutlarının evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amacı ve çevresel hakimiyet boyutlarının önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Tartışma Ve Sonuç

Evli Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmada kadın ve erkekler, evlilik uyum düzeyi açısından karşılaştırıldığında, çalışma grubundaki öğretmenlerin cinsiyet açısından evlilik uyum düzeyi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar bazı araştırma sonuçları ile tutarlılık gösterirken bazı araştırma sonuçları ile de tutarsızlık göstermektedir. Merves- Okin ve ark. (1991), Nunes (2008), Schumm, Webb ve Bollman (1998), Canel (2007), Hatipoğlu (1993), Bir Aktürk (2006) kadın ve erkeklerin evlilik uyumları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu bulmuşlardır. Bununla birlikte Hamamcı (2005), Çelik (2009), Fıfıloğlu (1992), Güven (2005) ve Bonds-Raacke, Beardan, Carriere, Anderson ve Nicks (2001) ise yapmış olduğu çalışmalarda, cinsiyet değişkeninin evlilik uyumu ile anlamlı sonuç vermediğini, eşlerin evlilikten sağladıkları doyum arasında anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuşlardır. Araştırmadan elde edilen sonuca göre cinsiyet değişkeninin evlilik uyumunu farklılaştırması, cinsiyet rollerinin gün geçtikçe androjen rollere kaymasıyla açıklanabilir. Özellikle kadın ve erkeğin ikisinin de çalıştığı evliliklerde rollerin eşitlikçi cinsiyet rollerine dönüşmesiyle birlikte geleneksel bakış açısından kaynaklı toplumsal cinsiyet rollerinin evliliklerde pek fazla önemli bir yere sahip olmaması söz konusu olabilir. Başka bir deyişle, örneklem grubunun özelliklerine bakıldığında, örneklemin % 63'ünün kadınlar olduğu gözle çarpılmaktadır. Dolayısıyla kadın da erkek de hem eş, hem çalışan (öğretmen) rollerine sahiptir. Bu açıdan düşünüldüğünde evdeki cinsiyet rollerinin eşit bir dağılıma sahip olduğundan söz edilebilir.

Ayrıca Berk'in (2009), de araştırmasında belirttiği gibi öğretmenlerin mesai saatlerini düşünürsek, yarım gün çalışan ya da ders sayısına göre çalışan öğretmenler olabildiğini ve bunun da kadın öğretmenlerin evdeki sorumluluklarını yeteri kadar yerine getirebilmesini sağladığı, bu yüzden de evlilik uyumlarının bundan etkilenmediği söylenebilir. Benzer şekilde Wilkie ve Ferree (1998), cinsiyet açısından evlilik uyumunu inceledikleri çalışmalarında kadın ve erkek arasında evlilik uyumu açısından farklılıkların olmadığını ifade etmişlerdir ve ev işleri, çocuk bakımı gibi cinsiyet rolleri ile ilgili görevlerin paylaşılmasının hem kadın, hem erkek açısından evlilik uyumunu arttıran önemli bir unsur olduğunu, böyle bir değişimin eşler arasındaki evlilik uyumunda farklılık meydana getirmeyeceğini belirtmişlerdir. Bu bulgular Bem (1975)'in öne sürmüş olduğu kadınsı ve erkeksi özellikleri kapsayan androjen kişilik özelliklerinin birey için çok daha sağlıklı olduğu görüşünden hareketle, evlilik için de hem kadınsı hem erkeksi kişilik özelliklerinin işlevsel olduğu şeklinde de açıklanabilir. Bu alanda yapılan bazı araştırmalar da psikolojik androjeninin evlilik uyumu ile olumlu ilişki gösterdiğini ortaya koymaktadır (Cooper, Chassin ve Zeiss, 1985). Dolayısıyla cinsiyet açısından evlilik uyumunda farklılık olmamasının androjen kişilik özelliklerinden kaynaklı olarak açıklanabileceği düşünülmektedir.

Evli Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmada öğretmenlerin yaşlarına göre evlilik uyum puanlarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Literatüre bakıldığında Levinson'a göre 17-45 yaşları arası yetişkinlik dönemidir ve bu dönemi kendi içinde ikiye ayırmıştır; 17-33 yaş acemi dönemi, 33-45 yaş sonuçlanan dönemdir. Havighurst da genç yetişkinlik dönemini 18-35 yaş arası olduğunu savunmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada evli öğretmenlerin 22 ve 54 arasında değişen yaşları, 22-35 yaş aralığında olanlar 'genç yetişkin'; 35 ve üstü yaş aralığında olanlar ise 'orta yetişkin' olarak gruplandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik uyumları ve yaşları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde Hamamcı (2005), Çınar (2008), Akbaş (2008) ve Çetin (2010) da araştırmalarında bireylerin yaşlarına göre evlilik uyumları arasında anlamlı bir olmadığını belirlemişlerdir. Bazı araştırmacılar ise bireylerin yaşlarına göre evlilik uyumları arasında anlamlı fark olduğunu bulmuştur (Heaton, Albercht, 1991; Carstensen, Gottman, Levenson, 1995; Miller, Hemesath ve Nelson, 1997, Broman, 1993). Evliliklerde uyumun en çok düştüğü yıllar ilk 5 yıl olmakta, boşanmalar en çok bu dönemde yaşanmaktadır. Araştırma sonucunda yaş değişkeninin evlilik uyumu üzerinde anlamlı fark oluşturmaması, araştırmaya katılan bireylerin ortalama evlilik yıllarının 5 yıldan fazla olması, evlilikte geçirilen yıllar arttıkça evlilik uyumunun sabit duruma gelmesiyle açıklanabilir. Bunun yanı sıra Şener (2002), evlendikleri yaş itibarıyla karşılaştırıldığında, gerek kadın gerekse erkeklerde evlilik uyum puan ortalamasının en düşük olduğu grubun evlilik yaşının 15-19 olduğu belirtilmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalamasının 37 olduğu göz önüne alındığında, bireylerin genel olarak orta yaş grubunda olduğu ve farklı yaşlarda olsalar da evlilik uyumlarının benzer olduğu görülmektedir. Dolayısıyla evlilikte eşlerin yaşlarının evlilik uyumlarını etkilemediği, buradan da evlilikte birlikte geçirilen zamanın niceliğinden çok niteliğinin önemli olduğu söylenebilir.

Evli Öğretmenlerin Evlilik Biçimine Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmada öğretmenlerin evlilik biçimlerine göre evlilik uyum puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Aşk evliliği yapmış olan bireylerin evlilik uyum puanları, 'görücü usulü' ile ve 'anlaşarak' evlenen bireylerin evlilik uyum puanlarından yüksektir. Araştırma sonuçları ele alındığında, elde edilen bulgular birçok araştırma sonucuyla tutarlılık göstermekle birlikte, evlilik biçiminin evlilik uyumunu yordamadığına ilişkin elde edilen araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Ödemiş (2008), tanışarak ve görücü usulü evlenmiş öğretmenlerin evlilik uyumlarının, evlilik biçimine göre farklılaşmadığını bulmuştur. Aynı şekilde öğretmenler üzerinde yaptığı çalışmada Akbaş (2008), flört-görücü usulü ve flört + görücü şeklinde evlenmiş bireylerin evlilik biçimlerine göre evlilik uyumları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Araştırma sonuçlarıyla tutarlı olan sonuçlara bakıldığında ise, Cingisiz (2010), flört ederek evlenmiş bireylerin evlilik uyumlarının görücü usulüyle evlenmiş bireylerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Çimen (2007), araştırmasında görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin evlilik uyumlarını karşılaştırmış ve

anlaşarak evlenen bireylerinin evlilik uyumlarının anlamlı şekilde yüksek olduğunu belirlemiştir. Çelik (2006), ise, okul yöneticilerinin evlenme şekilleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir şekilde farklılık olduğunu bulmuştur. Diğer şekillerde evlenen okul yöneticilerinin evlilik uyumlarının görücü usulüyle evlenen okul yöneticilerinin evlilik uyumlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Ülkemizde eş seçim şekillerine baktığımızda, iki temel yaklaşım karşımıza çıkmaktadır; bunlardan birincisinde evlenilecek eş başkasının müdahalesine gerek kalmadan kişinin bizzat kendisinin seçmesi ve daha sonra ailenin onayına sunması (anlaşarak); ikincisi ise, çocuklarının evleneceği kişiyi ailelerin seçmesi (görücü usulü) şeklindedir. (Özgüven, 2000). Ancak araştırmada anlaşarak ve görücü usulü şekillerinin yanı sıra bir de aşk evliliği şekli eklenmiştir. Aşk evliliğinin anlaşarak evlilikten en belirgin farkı, romantik aşkın evlilik için en temel sebep olmasıdır. Anlaşarak evlilikte ise bireyler birbirlerini aşk evliliğinde olduğu gibi iş, okul, arkadaş ortamında tanışmış olabilirler ancak ortada duygusal olarak bir bağlılık olmasa da; ailelerin, toplumun ve bireylerin beklentileri doğrultusunda birbirleri için uygun olduklarını düşünüp evlenme kararı almaktadırlar. Buss ve arkadaşlarının (1990), 33 ülkeden 9494 yetişkini kapsayan çalışması, dünyadaki tüm erkek ve kadınların, aşk ve karşılıklı çekiciliği eş seçimindeki en önemli faktör olarak gördüğünü ortaya koymaktadır. Romantik aşkla ilgili yapılan araştırmaların yanı sıra, görücü usulüyle yapılan evliliklerde bireyler evlenmeden önce birbirlerini tanıma fırsatı bulamamakta, bu da evlilik sürecinde problemler yaratabilmektedir. Dolayısıyla bu problemler evlilik uyumunun azalmasına neden olabilmektedir. Anlaşarak evlenen bireyler ise birbirini tanıma fırsatı bulmuş, değerler, inançlar ve beklentiler konusunda anlaşabilmiş olsa da temelinde aşk evliliğinde olduğu gibi romantizm, içtenlik ve yakınlık yer almamaktadır. Bu nedenlerden dolayı aşk evliliği yapmış bireylerin evlilik uyumları daha yüksek olabilir.

Evli Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmada evli öğretmenlerin kıdemlerine göre evlilik uyum puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Kıdemleri 0-5 yıl arasında olan bireylerin evlilik uyum puanları, kıdemleri '6-11 yıl' ile ve '18 yıl ve üstü' olan bireylerin evlilik uyum puanlarından yüksektir. Öğretmenlerle ilgili birçok araştırma yapılmış olsa da kıdem değişkeninin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığına ilişkin pek az araştırma bulunmaktadır. Dolayısıyla araştırma sonuçlarına bakıldığında, elde edilen bulgular bazı araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterirken bazılarıyla da tutarsızlık göstermektedir (Akbaş, 2008). Ödemiş'in (2008) ise, ilköğretim öğretmenlerinin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesini ele alan çalışmasında, araştırma sonuçlarıyla tutarlı olarak evlilik uyumu puanları arasında kıdem durumu 1-5 yıl olanlar ile kıdem durumu 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21-30 yıl, 31 ve üstü yıl olanlar arasında kıdem durumu 1-5 yıl olanlar lehine, kıdem durumu 6-10 yıl olanlar ile kıdem durumu 16-20 yıl, 21-30 yıl, 31 ve üstü yıl olanlar arasında kıdem durumu 6-10 yıl olanlar lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Günümüzde öğretmenlerden beklenen, bireyleri sürekli ve hızlı bir şekilde değişim gösteren teknolojik bir topluma hazırlamaları ve toplumun çeşitli problemleriyle uğraşmalarıdır (Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu 2001). Buna bağlı olarak, öğretmenlerin genel olarak diğer mesleklerde çalışan kişilerin yaşadığı ortalama stresten daha fazlasını yaşadıkları kabul edilmektedir (Baltaş ve Baltaş 1998). Çünkü eğitim-öğretim hizmetlerinde; öğrenci-öğretmen, okul-aile çatışmaları, öğrencilerin disiplin sorunları, fazla bürokratik iş, terfi etme güçlükleri, toplumun eleştirileri, toplum desteğinin az olması, sosyal ve politik güçlerin eğitim kurumları üzerindeki baskıları, ödüllendirme ve kurumda karar sürecine katılımın yetersiz olması gibi sorunlar mevcuttur (Campell, 1983).

Sözü edilen sorunlara ek olarak uzun süredir hizmet veren öğretmenlerin meslek heyecanını kaybetmeleri, performans düşüklüğü yaşamaları, hep benzer sorunlarla uğraşmaktan artık bıkkınlık duymaları, fiziksel - duygusal anlamda yorulmuşluklarının birikmesi ve emeklilik arzularının artmasının evliliklerinde sorunlara yol açması, kıdem yılı 0-5 olan bireylerin evlilik uyumlarının, kıdem yılı 6-11 yıl ve 18 yıl ve üstü olan bireylerin evlilik uyumlarından yüksek olmasına neden olarak gösterilebilir. Bunun yanı sıra kıdem yılı 0-5 yıl olan bireylerin evlilik uyumuyla, kıdem yılı 12-17 yıl olan bireylerin evlilik uyumları arasında fark çıkmaması, örneklem grubunun büyük bir bölümünü, yani % 34'ünü, kıdem yılı 12-17 yıl arası olan bireylerin oluşturmasıyla açıklanabilir. Başka bir deyişle, kıdem yılı 12-17 yıl arası olan bireylerin örneklem grubunun çoğunluğunu oluşturmasının, bu gruptaki bireylerin evlilik uyum puan ortalamalarını yükseltmiş ve kıdem yılı 0-5

yıl olan bireylerin evlilik uyum puanlarıyla fark çıkmasını engellemiş olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, Super'in rol kuramı ele alınırsa, kıdem yılı 0-5 yıl olan bireylerin 'sınama basamağı' nda yani iş ve aile kurma döneminde olacakları düşünülebilir. Buna göre bu bireyler yaklaşık 22-24 yaşları arasında olabileceklerinden işe yeni başlamış ve yeni evlenmiş olabilirler. Dolayısıyla heyecanla mesleklerine idealist yaklaşabilir ve evlilik uyumlarının kıdemleri 6-11 yıl ve 18 yıl ve üstü olan bireylerden daha yüksek olması bu faktörlere bağlanabilir. Ayrıca kıdem yılı 12-17 yıl olan bireylerin Super'a göre 'yerleşme dönemi'nde olacakları düşünülebilir. Dolayısıyla bu dönemin özelliği olarak 35-44 yaşları arasındaki bireyler mesleğini sağlamlaştırmaya, çalışma dünyasında güvenli bir yer yapmaya yönelir ve birçok kişi için bu yıllar yaratıcı yıllardır (Kuzgun, 2006). Buna bağlı olarak kıdemleri 12- 17 yıl arasında olan bireylerin bu dönemde evlilik uyumlarının sabit bir noktaya geldiği ve bundan kaynaklı kıdemleri 0-5 yıl olan bireylerin evlilik uyumlarıyla aralarında anlamlı fark oluşmamış olabileceği düşünülmektedir.

Evli Öğretmenlerin Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmada öğretmenlerin çocuk sayısına göre evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Çocuk sahibi olmayan öğretmenlerin evlilik uyumları, 'tek çocuk' ile 'iki çocuk ve üstü' çocuğu olan öğretmenlerin evlilik uyumlarından anlamlı şekilde yüksektir. Literatüre bakıldığında, elde edilen sonuçla tutarlı sonuçlar elde edilmiş olsa da, bazı araştırmalarda bireylerin çocuk sayısına göre evlilik uyumları arasında anlamlı bir fark olmadığı, bazılarında ise çocuk sahibi olan bireylerin evlilik uyumlarının çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Fışıloğlu (1992), Hatipoğlu (1993), Tutarel-Kışlak (2002), Gürsoy (2004), Çınar (2008) ve Akbaş (2008) çocuk sahibi olup olmamaya göre evlilik uyumuyla arasında anlamlı fark bulamazken; Collins ve Coltrane (1991) ve Kurdek (1995) çocukların varlığının evlilik uyumuyla pozitif ilişkili olduğunu bulmuştur. Bunun yanı sıra Ödemiş (2008) ve Yılmaz (2009) ise araştırma sonuçlarıyla tutarlı olarak çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumunun anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Ödemiş (2008), yaptığı araştırmada çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuş, dolayısıyla bu bireylerin çocuk sahibi olan bireylere göre ilişkiye daha bağlı, daha memnun, fikir birliği içinde oldukları ve duygularını daha açık ifade ettiklerini belirtmiştir. Benzer şekilde Yılmaz da (2001), 15- 49 yaş arası 435 evli kadınla yaptığı araştırmada, çocuk sahibi olmayan eşlerin birbirleriyle daha fazla vakit geçirebilmek, karşılıklı ilgi ve sevginin başka yerlere yönelmemesi açısından çocuk sahibi olmayan bireylerin evliliklerinde daha uyumlu olduklarını bulmuştur. Çocuğun evliliği olumsuz etkilediğini belirten araştırmalara göre çocuklar eşler için bir stres kaynağı olup, eşler arasındaki yakınlaşmayı engelleyerek uyumsuzluğa neden olmakta ve bu da evlilik uyumunu azaltmaktadır (Belsky, 1990). Özellikle sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan kadınların çocuk sahibi olduklarında özgürlüklerinin kısıtlanması gibi nedenlerle evlilik uyumlarının azaldığı belirtilmektedir (Jenkins, Rasbash ve O'Connor, 2003). Çocuğu olmayan öğretmenler eşleriyle birlikte daha fazla zaman geçirmekte, eşine ve kendine daha çok vakit ayırabilmektedir. Sosyal aktivitelere katılma şansı daha fazla olmaktadır. Ancak çocuğu olan evli öğretmenlerin eğer eşleri de çalışıyorsa eşinin dışında kalan zamanını evde çocuğun bakımıyla geçirmek zorunda kaldığı için kendine ve sosyal aktivitelerine zaman ayıramamaktadır. Hatta evde geçirdiği süre içinde dinlenebilmek için zaman bulamayabilir. Ayrıca evli bir öğretmenin çocuğun bakımının yanında evin işleriyle ilgili sorumluluklarını da yerine getirmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu durum evli öğretmenin zamanla bu sorumluluğun altında ezilmesine ve zorlanmasına sebep olabilir. Bunlardan dolayı evli öğretmenler ilişkilerinde yeterince mutlu olamayabilir, zaman zaman eşleriyle sorunlar yaşayabilir ve zamanla evlilik uyumu düşebilir (Çelik, 2009).

Öğretmenler okul ortamında bulunduğu sürece çocuklar ile yeterince vakit geçirmektedirler. Bu nedenle okuldan sonra eve gittiklerinde çocuklarıyla ilgilenmek için yeteri kadar enerjiyi ve sabrı bulamayabilmektedirler. Çocuklarıyla daha az ilgilenip kendilerine ya da eşlerine vakit ayırdıklarında ise çocuklarına karşı vicdan azabı duyabilmektedirler. Çünkü öğretmenlik mesleği gereği bu mesleğe sahip olan bireyler, çocukları yetiştirme konusunda oldukça disiplinli ve beklentisi yüksek olan bireylerdir diyebiliriz. Bu da çocukların bakımında onlara daha çok zaman harcaıyıp daha çok ilgi göstermek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu da eşlerin birbirine daha az zaman ayırmasına, birlikte daha az aktivitede bulunmalarına neden olabilmektedir. Çalışan kadınların sayısının hızla artış göstermesiyle, ev işleri, çocuk bakımı gibi sorumluluklara çalışma hayatının da sorumlulukları

eklendiğinde bütün bunlarla tek başına ilgilenen kadınlar çok yorulmaktadır ve bu durumun da evlilik ilişkilerine yansımaları görülmektedir (Akt. Ergin, 2008). Bu öngörüğü destekleyen veri olan (Twenge, Campel, & Foster, 2003) başka bir çalışmada çocuk sahibi olmak eşlerin özgürlüklerini kısıtlamakla birlikte, rol paylaşımı ve sorumluluk alma konularında ailelerin yeni düzenlemeler yapmalarına neden olmaktadır. Buda evlilik uyumunu negatif yönde etkilemektedir (Akt; Demiray 2006). Bununla birlikte Örneğin; literatürde değinilen bir araştırmada; (Davies ve Cummings, 1994; Gable ve ark., 1992; Grych ve Fincham, 1990) çocuk yetiştirirken hangi stratejilerin kullanılacağı, anne-babadan hangisinin kararının çocuk üzerinde uygulanacağı ve çocuk hakkında kimin söz sahibi olacağı gibi konularda evlilik uyumunu etkilemektedir.

Öğretmenlerin Çocuk Bakımlarına Göre Evlilik Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmada öğretmenlerin çocuk bakımlarına göre evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Çocuk bakımı ‘eşimle birlikte üstleniyorum’ diyen öğretmenlerin evlilik uyumları, ‘tek başıma üstleniyorum’ ile ‘eşim üstleniyor’ diyen öğretmenlerin evlilik uyumlarından anlamlı şekilde yüksektir. Evlilik uyumunu etkileyen faktörlerle ilgili birçok araştırma yapılmış olsa da, çocuk bakımı değişkeninin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığına ilişkin Türkiye’de pek araştırma bulunmamaktadır. Ancak yapılan araştırmalar babaların çocuk bakımına katılımıyla evlilik kalitesi arasında bir ilişki bulmuşlardır. Belsky, Youngblade, Rouine ve Volling (1991), 100 evli babayla 36 ay boyunca çalışmıştır. Çocuklarla pozitif, hassas ve kolaylaştırıcı davranışların evlilik kalitesi olmasıyla ya da hafif bir olumlu değişimle ilişkili bulunmuştur. Oysa azalan evlilik kalitesi negatif ve çocuklarla müdahaleci davranışlarla ilişkili bulunmuştur. Brett ve Yogev (1985), eşlerin çocuk bakımı ve çocukları ile ilgili sorumluluklarını yerine getirme gibi durumların dağılımının adil olmaması ve eşlerden sadece birinin çocukların bakımı ile ilgilenmesinin evlilikteki uyumu düşürdüğünü belirtmektedir. Eşler çocuk bakımında birbirlerini ne kadar eşit algırlarsa evlilikteki uyum o kadar yüksek olmaktadır (Akt: Çelik, 2006). Çocuk bakımı eşimle birlikte üstleniyorum diyenlerin evlilik uyumlarının, eşim üstleniyor ve tek başıma üstleniyorum diyenlerden anlamlı şekilde yüksek olmasının nedeni, çocuk bakımında sorumluluğun hem anneye hem babaya paylaştırılmasının, çağdaş toplumda iş hayatına atılan kadının iş sorumlulukları ve ev sorumluluklarının yanı sıra çocuk bakımının sorumluluğunu eşile paylaşmasının, kendisine ve sosyal aktivitelerine vakit ayırmasına olanak sağlayabilmesi, bunun da evlilik uyumunu olumlu yönde etkilemesi olarak açıklanabilir.

Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşlar Düzeylerinin Evlilik Uyumlarını Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş puanları, evlilik doyumlarını anlamlı biçimde yordamaktadır. Ayrıca araştırma sonucunda kendini kabul, otonomi ve bireysel gelişim puanlarının, evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amacı ve çevresel hakimiyet puanlarının ise anlamlı yordayıcılar olmadığı görülmüştür. Literatüre bakılığında, Kim ve McKenry (2002), evlilik ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarında evlilik ilişkisinin kalitesiyle psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde Proulx, Hlems ve Buehler (2007), evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş arasında güçlü bir ilişki olduğunu bulmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlar genel olarak yapılan çalışmalarla tutarlılık gösterse de, tutarsızlık gösterdiği bazı araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Boşanma sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörlerin incelendiği bir araştırmada Timur (2008), psikolojik iyi oluşun medeni durumun anlamlı yordayıcısı olmasına karşın, evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığını belirlemiştir.

Her ne kadar araştırma bulguları psikolojik iyi oluşun evlilik uyumunu düşük düzeyde yordadığını gösterse de, psikolojik iyi oluşun evliliğin niteliği üzerindeki etkisi, Maslow’un ‘‘ihtiyaçlar hiyerarşisi’’ kavramı ile açıklanabilir. Araştırmaya katılan bireylerin % 59.8 ‘inin gelir düzeylerinin 2500 TL ve üzeri olması yani kendilerini ve ailelerini güven içinde ve tehlikeden uzak hissetmeleri, bir yuva kurmuş olmaları ve kendilerini oraya ait hissetmeleri, üniversite mezunu olmaları yani kendilerini başarılı, yeterli ve saygın hissetmeleri aynı zamanda öğretmen olmaları ve kişisel potansiyellerini ortaya çıkarabilecek, kendilerini gerçekleştirmeye açık bir meslek sahibi olmaları, dolayısıyla ihtiyaçlar hiyerarşisinin ilk dört basamağının doyurulmuş olması ve bunun da bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinde önemli bir rol oynadığı; bununla beraber psikolojik iyi oluş düzeylerinin bireylerin evlilik uyumlarını da anlamlı şekilde yordadığı söylenebilir.

Bunun yanı sıra psikolojik iyi oluşun altı boyutunun tamamı değil, sadece bireysel gelişim, kendini kabul ve otonomi boyutları evlilik uyumunun yordayıcılarıdır. Ayrıca kendini kabul boyutu evlilik uyumunu negatif yönde yordamaktadır, yani kendini kabul arttıkça evlilik uyumu azalmaktadır. Bu oldukça ilginç bir bulgudur ve açıklanması oldukça zordur. Yine de bu bulgu, geleneksel toplumlar göz önüne alındığında bireyin kendini kabulünün özellikle kadınlarda pek olumlu karşılanan bir durum olmamasıyla açıklanabilir. Otonomi ve bireysel gelişim boyutları ise evlilik uyumunu pozitif yönde yordamaktadır. Buna göre bireylerin özerkliği arttıkça ve kendilerini bireysel olarak geliştirdikçe evlilik uyumları artmaktadır. Bu durum ise, öğretmenlerin bireysel olarak kendilerini geliştirmelerinin mesleki anlamda kendileri için önemli olmasının ve meslek sahibi olup kendi ayakları üzerinde durmaları yani özerk olmalarının evlilik uyumlarını pozitif yönde etkilemiş olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Araştırmada diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet ve yaşam amacı boyutlarının evlilik uyumu üzerinde yordayıcı olmadığı belirlenmişti. Bu bulgu, evliliğin niteliği ile iyi oluş arasındaki ilişkiyi konu alan çok sayıda çalışmayla (Örn: Glenn ve Weaver, 1981; Glenn ve Weaver, 1988; Gove, Hughes ve Style, 1983; Whisman, 2001; Proulx, Hlems ve Buehler, 2007) çelişir niteliktedir. Araştırma sonuçları arasındaki bu belirgin çelişki birkaç açıdan ele alınabilir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde iyi oluş ve evlilikle ilgili yapılan çalışmalar daha çok Batı kültüründe ve geniş örneklemeler üzerinde olmuştur. Bu araştırma ise nispeten daha küçük ve belli bir meslek grubu üzerinde yapılmıştır. Bununla beraber, yapılan çalışmalarda psikolojik iyi oluşla beraber, öznel iyi oluş kavramı da ele alınmış, ya da kimi zaman fiziksel sağlık da çalışmalara dahil edilmiştir. Ancak psikolojik iyi oluş ve öznel iyi oluş, psikolojik sağlığın ilişkili fakat birbirinden ayrı yapılarıdır (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Dolayısıyla bu çalışmada ele alınan psikolojik iyi oluş kavramının bireylerin evlilik uyumlarını yordamasında ilişkili ancak yetersiz kaldığı söylenebilir.

Bazı demografik değişkenlere göre evlilik uyumu incelendiğinde, öğretmenlerin evlilik biçimine, çocuk sayısına, çocuk bakımına ve kıdemlerine göre evlilik uyumları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu farklara göre aşk evliliği yapmış olan bireylerin evlilik uyumları, anlaşarak evlenen ya da görücü usulüyle evlenmiş bireylerin evlilik uyumlarından yüksektir. Ayrıca çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumları tek çocuk sahibi olan ya da 2 ve daha fazla çocuğu olan bireylerin evlilik uyumlarından yüksektir. Bunun yanında çocuk bakım sorumluluğunu eşimle birlikte üstleniyorum diyenlerin evlilik uyumları, tek başıma üstleniyorum ya da eşim tek başıma üstleniyor diyenlerin evlilik uyumlarından yüksektir. Son olarak da kıdem yılı 0-5 yıl olan bireylerin evlilik uyumları, kıdem yılı 6-11 yıl ve 17 yıl ve üstü olan bireylerin evlilik uyumlarından yüksektir. Ancak evli bireylerin cinsiyetlerine ve yaşlarına göre evlilik uyumları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Son olarak ise, psikolojik iyi olmanın alt boyutlarından olan kendini kabul, otonomi ve bireysel gelişimin evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Bunun yanında ise, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amacı ve çevresel hakimiyet alt boyutlarının evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olmadığı belirlenmiştir. Yapılan bu araştırma sadece evli öğretmenler ile sınırlıdır. Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak ileride yapılacak çalışmalar için şu önerilerde bulunulabilir:

- Araştırmada evlilik uyumunu etkileyen cinsiyet, yaş, çocuk sayısı, çocuk bakımı, evlilik biçimi ve kıdem değişkenleri incelenmiştir. Başka bir çalışmada eşin eğitim durumu, evlilik süresi, çocukların yaşı gibi değişkenlerin dahil edildiği bir örneklemin incelenmesi alan yazına katkı sağlayabilir. Araştırmada evli bireylerin evlilik uyumları incelenmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda yalnızca evli bireylerin değil, boşanmış bireyler de çalışmaya dahil edilebilir; bunun yanı sıra ülkemizde evlilik uyumu çok düşük olmasına rağmen boşanmayan birçok çift bulunması göz önüne alınırsa, evliliğin devam etmesine neden olan değişkenler ya da boşanmayı geciktiren sebepler ve bunların bireylerin psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkisinin de ortaya konması sağlanabilir.
- Araştırmada öğretmenlerin evlilik uyumları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri incelenmiştir. Başka bir çalışmada öznel iyi oluş ölçen ölçeklerin de araştırmaya dahil edilmesi, öznel iyi oluş kavramının evlilik uyumunu ne düzeyde yordadığı araştırılabilir. Bu çalışmada yalnızca öğretmenlerin evlilik uyumları incelenmiştir. Başka bir çalışmada farklı meslek grubundaki bireylerin evlilik uyumlarını etkileyen değişkenler incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, M. (2008). Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akçamete, G., Kaner, S. ve Sucuoğlu, B. (2001). *Öğretmenlerde tükenmişlik iş doyumunu ve kişilik*. Ankara: Nobel Yayınları
- Baltaş, A. ve Baltaş, Z.(1998). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*,18.Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Belsky, J. (1990), *The Effects Of Children On Marriage, The Psychology Contributions*. (Editor: Fincham, D. F. Bradbury, T.M.) New York Guilford Press
- Berk, M. (2009), Evli öğretmenlerin yüklenme tarzları ve evlilik doyum algılarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bir Aktürk E. (2006), Marital Satisfaction In Turkish Remarried Families: Comparison Among Marital Status, Effect Of Stepchildren, And Contributing Factors. *Yüksek Lisans Tezi*, Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bonds-Raacke, J. M., Bearden, E. S., Carriere, N. J., Anderson, E. M. ve Nicks, S. D. (2001). Engaging distortions: Are we idealizing marriage? *Journal of Psychology*, 135(2), 179- 184.
- Booth, A. , White, L. (1980). Thinking about divorce. *Journal of Marriage and the Family*. 42, pp. 605-616.
- Broman, C. L. (1993) Race differences in marital well-being. *Journal of Marriage and the Family*. 55, 724-732.
- Bumpass, L.L. ve Sweet, J. A. (1972). Differentials in marital instability: 1970. *American Sociological Review*. 37, 754-766.
- Burman, B. ve Morgolin G. (1992). Analysis of association between marital relationship and health problems. An interactional perspective. *Psychological Bulletin*. 112. 39-63.
- Burton, L.M., Graham, J.E. (1998). Neighborhood rhythms and the social activities of adolescents mothers. *New Directions for Child and Adolescent Development*. 82, 7-22
- Buss, D. M., Abbott, M., Angleitner, A., Biaggio, A., Blanco-Villasenor, A., Bruchon ve Schweitzer, M. (1990). International preferences in selecting mates: A study of 37 cultures. *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 21, 5-47.
- Campell, L.L. (1983) Teacher Burnout: Description and Prescription. *The Clearing House*. 1983.
- Canel. A. N. (2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumunu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Carter, H. ve Glick, P. C. (1976). *Marriage and divorce. Asosial and economic study*. Cambridge, MA: Harward University Press.
- Carstensen, L. L., Gottman, J. M. ve Levenson, R. W. (1995). Emotional behavior in long term marriage. *Psychology and Aging*, 10, 140-149.
- Cenkseven, F. (2004). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler. Enstitüsü.
- Cingisiz, N. (2010). Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekaları ile evlilik doyumları arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, M. (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması. *Doktora Tezi*. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetin, B.T. (2010). Evlilik doyumunun bazı değişkenlere göre yordanması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çınar, L. (2008). Evlilik doyumunu: cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler. Enstitüsü.
- Çimen, Ş. E. (2007). Görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin çeşitli sosyal, psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler. Enstitüsü.
- Collins, R., Coltrane, S., (1991). *Sociology of Marriage and the Family: Gender, Love, and Property*. 3rd edition. Nelson-Hall, Chicago.

- Cooper, K., Chassin, L., ve Zeiss, A. (1985). The relationship of sex role self concept and sex role attitudes to the marital satisfaction and personal adjustment of dual-worker couples with preschool children. *Sex Roles*, 12 (1/2), 227- 241.
- Deci, E. L., Ryan, R. M. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains. *Canadian Psychology*, 49, pp. 14-23.
- Demiray, Ö. (2006). Evlilik Uyumunun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, S. (2007). Evlilik Uyumu ile Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı
- Ergin, N.G. (2008). Evli ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.
- Fagan, J., Newash, N., & Scholesser, A. (2000). Female caregivers' perceptions of fathers' and significant adult males' involvement with their Head Start children. *Families in Society*, 81, pp.186-196.
- Fıçıoğlu, H. (1992), Lisans Üstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu, *Psikoloji Dergisi*, 7 (28), 16-23.
- Fidanoğlu, O. (2007). Evlilik Uyumu ve Eşlerin Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Diğer Sosyodemografik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi. Halk Sağlığı Anabilim Dalı.
- Figley, C. R. (1973). Child Density and The Marital Relationship. *Journal of Marriage and The Family*, 272-282.
- Glenn, N.D. ve Weaver, C. N, (1981). The Contribution of Marital Happiness to Global Happiness. *Journal of Marriage and the Family*, 43(1), 161-168.
- Glenn, N. (1990). Quantitative Research on Marital Quality in the 1980's: A Critical View. *Journal of Marriage and the Family*, 60, 569-576
- Gove W., R., Hughes, M. ve Style, B., C. (1983). Does Marriage Have Positive Effect on the Psychological Well-Being of the Individual?. *Journal of Health and Behavior*. 24, pp. 122-131.
- Glenn, N. D., Weaver, C. N, (1988). The Changing Relationships of Marital Status to Reported Happiness. *Journal of Marriage and the Family*. 50 (2), pp. 317-324.
- Grych J. H. ve Fincham FD. (1990). Marital conflict and children's adjustment: a cognitive contextual framework. *Psychological Bulletin*, 108, pp. 267-290.
- Güngör, C. H. (2007). Evlilik Doyumunu Geliştirmeye Yönelik Bir Model Geliştirme. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gürsoy, F. Ç. (2004). Kaygı ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile ilişkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güven, N. (2005), İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior and Personality*, 33(4), 313-328.
- Hatipoğlu, Z. (1993). The Role of certain demographic variables and marital conflict in marital satisfaction of husbands and wives. *A Master's Thesis*. Middle East Technical University. Ankara.
- Hawkins, D.N. Booth, A. (2005). Unhappily ever after: effects of long term, low quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84 (1), pp. 445- 465.
- Heaton, T.B. ve Albrech, S.L.(1991). Stable Unhappy Marriages, *Journal of Marriage and the Family*, 53,55. pp.747-758.
- Hünler, O.S. ve Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*. 18, pp. 99-108.
- Jekins, J.M., Rasbash, J. ve O'Connor, T.G. (2003). The role of the shared family context in differential parenting [Elektronik]. *Developmental Psychology*, 39(1), pp. 99 113.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing Well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), pp. 1007- 1022

- Kim, H., K. ve McKenry, P., C. (2008). The Relationship Between Marriage and Psychological Well-Being: A Longitudinal Analysis. *Journal of Family Issues*. 23, pp. 885-911.
- Kurdek, L. A. 1995. Predicting change in marital satisfaction from husbands' and wives' conflict resolution styles. *Journal of Marriage and the Family* 57, pp. 153-164.
- Kuzgun, Y. (2006). Meslek Danışmanlığı Kuramlar Uygulamalar. Ankara: Nobel Yayınları.
- Marsiglio, W., Amato, P., Day, R. D., ve Lamb, M. E. (2000). Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 1173-1191.
- Mc. Cubin, H.L. (1990), *Marital and Family Satisfaction Families: What Makes Them Work*, Updates Edition, Sage Pabliton, London.
- Merves-Okin, L. , Amidon, E. ve Bernt, F. (1991). Perceptions of intimacy in marriage: A study of married couples. *The American Journal of Family Therapy*. 19, 110-118.
- Miller, R. B., Hemesath, K. ve Nelson, B. (1997). Marriage in mid and later life. In T. D. Hargrave ve S. M. Hanna (Eds.), *The aging family: New visions in theory, practice and reality*, New York: Brunner/Mazel. pp. 178-198).
- Nunes, N. A. (2008). Marital Problems and Marital Satisfaction: An Examination of Brazilian Sample. *Master of Science, Schoool of Family Life*, Brigham Young University.
- Proulx, C.M., Helms, H.M. ve Buehler, C. (2007). Marital Ouality and Personal Well-Being: A Meta-Analysis. *Journal of Marrisge and Family*. 69, 576-593.
- Ödemiş, H. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgülven, İ.E. (2000), Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara: *Pdrem Yayınları*
- Proulx, C.M, Helms, H.M., Buehler, C. (2007). Marital Quality and Personal Well-Being: Meta Analysis. *Journal of Marriage and Family*. 69 (3), pp. 576-593.
- Renne, K. (1971). Health and marital experinece in an urban population. *Journal of Marriage and the Family*. 33, pp.338-348.
- Robinson, L. C. ve Blanton, P. W. (1993). Marital strenghts in enduring marriages. *Family Relations*, 42, pp. 38-45.
- Rosen, L.N. , ve Moghadam, L.Z. (1991). Predictors of genaral well-being among army wives. *Military Medicine*. 156. 356-361.
- Timur, M. S., (2008). Boşanma sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin psikojik iyi oluşdüzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Schumm, W.R., Bugaighis, M. A., Bolmann, S.R, ve Jurich, A.P. (1986). Meaning and impact of family satisfaction upon subjective quality of life: perceptions of fathers, mothers and adolescents. pp. 57-70. in J. L. Hafstrom (Ed.), *Compendium of Quality of Life Research*. Illinois Agriculture Experiment Station, Universty of Illinois.
- Schumm, W.R. ,Webb, F.J. ,Bollman, S.R. (1998) . Gender and Marital Satisfaction: Data from the National Survey of Families and Households *Psychological Reports*. 83 (1), pp. 319-327
- South, S.J. ve Lloyd, K.M. (1995), Spousal Alternatives and Marital Dissolution, *American Sociological Review*, 60, pp. 21-35.
- Şener, A. (2002). Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilik uyum ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *3P Dergisi*, 7(1), 50-57.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (2002). İlişkilerde mutluluk ölçeği (İMÖ):güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Kriz Dergisi*, 10, 1,pp. 37-43.
- Twenge, J. M., Campbell, W. K. ve Foster, C. A. (2003). Parenthood and Marital Satisfaction: A Meta-Analytic Review *Journal of Marital and Family Therapy*. 65, pp. 574-583
- Xiaohe, X., Whyte, K. J. (1990). Love matches and arranges marriages: A Chinese replication. *Journal of Marriage and The Family*. 52, pp. 935-948.
- Whisman, M. A. (2001) Marital adjustment and outcome following treatments for depression. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 69(1), 125-129.

- White, L. K.,Booth, A. ve Edwards, J.N. (1986). Children and marital happiness: Why the negative correlation? *Journal of Family Issues*. 7, 131-148.
- Wilkie, J.R. ve Ferree, M.M. (1998), Gender and Forress: Marital Satisfaction in Two Earner Couples, *Journal of Marriage and Family*, 60 (3), 577-595.
- Yelsma, P. ve Athappilly, K. (1988). Marriage satisfaction and communication practices: Comparisons among Indian and American couples. *Journal of Comparative Family Studies*. 19, 37-54.
- Yılmaz, A (2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, Cilt: 1 Sayı: 4